

Ministerie van Economische Zaken
T.a.v. minister H.G.J. Kamp
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Datum	Onderwerp	
7 december 2015	Maatschappelijke relevantie van salderen	
Contactpersoon	Doorkiesnummer	Pagina
Claudia Umlauf	(033) 450 77 49	1/9

Geachte minister Kamp,

De salderingsregeling, waarbij de consument eigen duurzaam opgewekte stroom in huis mag verrekenen met zijn verbruikte stroom, is voor consumenten met zonnepanelen zeer waardevol. Het zorgt voor een gunstige businesscase. De door u aangekondigde evaluatie van deze regeling leidt tot onzekerheid en ongenoegen bij onze achterban. Het is dan ook niet verwonderlijk dat 99% van onze leden met zonnepanelen vindt dat de salderingsregeling behouden moet blijven¹.

Vereniging Eigen Huis en de Consumentenbond hebben de salderingsregeling onder de loep genomen: wat is het effect van de regeling op het behalen van de energiedoelen, de overheid, de markt en niet te vergeten de consument? Met hulp van het Centrum voor Energievraagstukken (CvE) en Energie Onderzoekcentrum Nederland (ECN) is een feitenkaart ontstaan (zie bijlage), op basis waarvan wij het volgende concluderen.

Zekerheid

Zonnepanelen in combinatie met de salderingsregeling, als sterk en helder instrument, dragen substantieel bij aan de verduurzaming van Nederland. Er ligt een groot groeipotentieel in deze combinatie (van 0,4% van het totale elektraverbruik in 2013 tot 10,4% in 2030²). Wij vinden dat dit potentieel met beide handen aangegrepen moet worden gezien de duurzaamheidsslag die Nederland nog moet maken. Behoud van zekerheid op salderen is daarbij essentieel.

Naast het milieu zijn ook de consument en de markt gebaat bij salderingszekerheid. Consumenten die investeren in zonnepanelen, of dat reeds gedaan hebben, willen zekerheid dat ze de panelen binnen

¹ Ledenpeiling Vereniging Eigen Huis maart 2015

² Nationale Energieverkenning 2015

Datum	Onderwerp	Pagina
7 december 2015	Maatschappelijke relevantie van salderen	2/9

een acceptabele periode terugverdienen. De markt heeft zekerheid nodig om stabiel en innovatief te blijven en kwaliteit te kunnen leveren.

Inkomstenderving

De indruk zou kunnen ontstaan dat de salderingsregeling leidt tot aanzienlijke derving van inkomsten voor de overheid. Echter deze derving is inherent aan de verduurzaming en met name de consequentie van steeds meer decentrale duurzame opwek. In mindere mate komt de derving door de salderingsregeling. Namelijk 30 tot 60% van de zelf opgewekte stroom soupeert de consument direct op in huis en saldeert hij daarmee niet. Dit percentage zal groeien door technologie en aanpassing van energiegedrag. De daadwerkelijke derving van de salderingsregeling door huishoudens is op dit moment ca. 50 miljoen euro (in 2015). Dit bedrag valt in het niet bij de bijdrage die de consument aan de verduurzaming levert via de energiebelasting (2,23 miljard euro in 2014). Daarbij zullen de energiebelastingopbrengsten de komende jaren blijven stijgen. Deze zullen ruimschoots voldoende zijn om de regeling te bekostigen. De derving van energiebelasting door het salderen wordt bovendien lager naarmate de energiebelasting op elektriciteit afneemt, zoals nu voorligt aan de Eerste Kamer. Wij zien vanuit dit oogpunt dan ook geen reden om de salderingsregeling in 2020 aan te passen.

Kortom, zekerheid op salderen vinden Vereniging Eigen Huis en de Consumentenbond vanuit alle perspectieven een eerlijke, haalbare inzet.

Kader

Mocht u in de toekomst willen sleutelen aan de salderingsregeling of een andere regeling willen invoeren ter stimulering van duurzame energie-opwek aan huis, dan vinden de consumentenorganisaties het van uiterst belang dat dit binnen het volgend kader gebeurt.

- *Financiële zekerheid*
de businesscase voor zonnepanelen moet te allen tijde gunstig blijven;
- *Begrijpelijk en eenvoudig*
de regeling moet begrijpelijk en eenvoudig in de uitvoering blijven zonder administratieve rompslomp voor consument of leverancier;
- *Geleidelijke verandering*
dit voorkomt dat consumenten in de wachtstand gaan of dat er juist nu een 'run' komt. Wij trekken hier een parallel met de effecten van de openstelling van nieuwe energiesubsidies;
- *Energiegedrag moet een rol gaan spelen*

consumentenbond

vereniging
eigen huis

Datum	Onderwerp	Pagina
7 december 2015	Maatschappelijke relevantie van salderen	3/9

- er moet een prikkel ontstaan om energie te besparen en het verbruiksmoment af te stemmen op het opwekmoment;
- *Toekomstbestendig*
rekening houden met toekomstige innovaties die eraan zitten te komen;
 - *Fair play*
mocht de salderingsregeling versoerd worden dan moet daar een andere energiestimulans tegenover staan, zoals bijv. het openstellen van de SDE+ regeling voor de consument;
 - *Ruimte voor flexibilisering van de energiemarkt*
afname en teruglevering zou niet verplicht bij dezelfde leverancier moeten geschieden.

Vereniging Eigen Huis en de Consumentenbond ontvangen graag van u de bevestiging dat u bovenstaande zekerheid gaat bieden en zult handelen binnen het door ons aangereikt kader.

Met vriendelijke groet,
Vereniging Eigen Huis

R. Mulder
Directeur Belangenbehartiging

Consumentenbond

B. Combée
Algemeen directeur

Datum	Onderwerp	Pagina
7 december 2015	Maatschappelijke relevantie van salderen	4/9

Bijlage: Feitenkaart

Feiten: energiedoelen

- In het Energieakkoord (2013) hebben overheid, bedrijfsleven en milieuorganisaties afgesproken dat in 2020 14% van de energie duurzaam moet worden opgewekt. In 2023 moet dat 16% zijn. Dat wordt niet gehaald. Volgens de meest gunstige berekening haalt Nederland maximaal 12,4% in 2020. Volgens de rekenmethode die de Europese Commissie hanteert slechts 11,9%.
- Het stimuleren van de toepassing van zonnepanelen is vanuit overheidsbeleid van belang. Het wegnemen van deze stimulering zal onmiddellijk effecten hebben op het bereiken van de vastgestelde duurzaamheidsdoelstellingen.
- Uit de Nationale Energieverkenning (NEV) 2014 van ECN blijkt dat in 2013 700 megawatt opgesteld zon-PV was geïnstalleerd, zo'n 0,4% van het elektriciteitsverbruik. Volgens de NEV 2015 is het aandeel zonne-elektriciteit in 2014 0,8% van het totale elektriciteitsverbruik, in 2020 4,5% en in 2030 10,4%. Deze berekeningen gaan uit van vastgesteld en voorgenomen beleid, waarbij de salderingsregeling na 2020 in stand blijft. ECN geeft echter aan dat door de onzekerheid m.b.t. de salderingsregeling het groeitempo een grote onzekerheid kent.

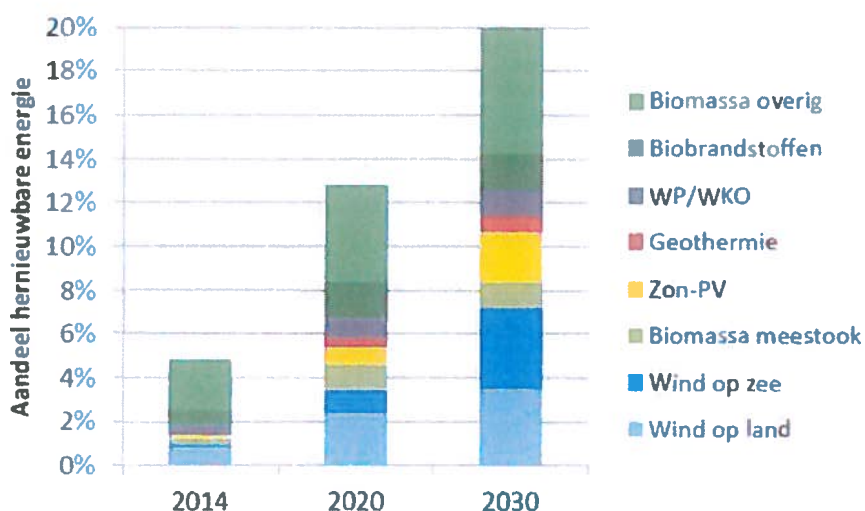
Feiten: zonnepanelen

- Zonnepanelen dragen bij aan een beter energiebewustzijn bij kleinverbruikers; Consumenten met zonnepanelen letten beter op hun energieverbruik (besparen meer).
- Zonnepanelen zijn niet alleen een belangrijke stimulans voor investeringen in duurzame opwek met zonnepanelen ze dragen ook bij aan structurele lagere toekomstige woonlasten.
- Het volume zonne-elektriciteit is goed voorspelbaar: de elektriciteitsproductie per zonnepaneel is fysiek bepaald en de groei van het vermogen aan zonnepanelen is goed te monitoren. De door ECN ontwikkelde energiemodellen geven betrouwbare informatie voor het doorrekenen van de effecten in de rijksbegroting.

Datum	Onderwerp	Pagina
7 december 2015	Maatschappelijke relevantie van salderen	5/9

- Zon-PV heeft ten opzichte van biomassa, biobrandstoffen, WPMKO, geothermie en wind op land, de hoogste groeifactor van alle duurzame opties op land. Groei van <1 GWp in 2013, >5 GWp in 2020, >15 GWp in 2030 (uitgaande van ongewijzigd beleid m.b.t. salderen).

- Bij de doorrekening van het energieakkoord is uitgegaan van ruim 4 GWp Zon-PV in 2020. Zon-PV is een van de weinige opties die harder zou kunnen groeien dan verwacht ten tijde van het energieakkoord.
- Afschaffen van salderen in 2021 zal leiden tot een substantieel langere terugverdientijd op nieuwe zonnepanelen. Ook wordt de terugverdientijd van bestaande systemen verlengd.
- Recente onderzoeken wijzen uit dat de populariteit van duurzame opwek met zonnepanelen en het behalen van de doelstellingen op dit gebied grotendeels te wijten is aan de salderingsregeling.
- Er is nog ruimte genoeg op het Nederlandse energienet voor een forse groei van zonnepanelen.

Datum	Onderwerp	Pagina
7 december 2015	Maatschappelijke relevantie van salderen	6/9

Feiten: de regeling

- De salderingsregeling is een sterk en helder instrument dat huiseigenaren in staat stelt zonder verdere inspanningen (extra apparatuur, aanpassing van verbruikspatroom) maximaal profijt te hebben van de investering in zonnepanelen.
- Het salderen is in 2004 bij amendement ingevoerd in de elektriciteitswet en beoogde op een eenvoudige wijze uitvoering te geven aan de politiek vereiste 'redelijke vergoeding' voor 'teruggeleverde elektriciteit'. Ook werd in de verdediging van het amendement de relatie gelegd met teruglopende elektriciteitsmeters. Centraal stonden eenvoud in de uitvoering en rechtvaardigheid (oude meters versus nieuwe meters), waarbij in de politieke afweging de mogelijke derving van belasting geen rol speelde.
- Het salderen doet vermoeden dat de eigen zonne-energie wordt opgeslagen in het net. Dit is fysiek onjuist. De eigenaar van zonnepanelen verkeert in de notie dat hij zijn eigen zonne-energie gebruikt, maar gebruikt feitelijk niet-duurzame elektriciteit. Hij wordt niet geprikkeld optimaal gebruik te maken van zijn eigen zonne-energie op het moment dat deze beschikbaar is.
- Een zonne-installatie van 2kWpiek (jaarverbruik 3500 kWh) verdient jaarlijks ca. 400 euro terug: 60% door direct vermeden inkoop en 40% door salderen; een grote installatie van 4kWpiek verdient ca. 800 euro per jaar terug: waarvan 35% door direct vermeden inkoop en 65% door het salderen. Van het deel salderen vertegenwoordigt ongeveer een vierde de marktwaarde van de elektriciteit, die ook zonder de salderingsregeling ontvangen zou worden. Het is mogelijk het verbruik aan te passen aan het aanbod van zonne-elektriciteit waardoor meer zonne-elektriciteit direct gebruikt zal worden en dus het percentage direct vermeden inkoop oploopt. Dit kan op een grove wijze handmatig geschieden, door toepassing van accu's en elektronische hulpmiddelen.
- In het belastingplan zoals onlangs door de Tweede kamer is aangenomen, maar nog door de Eerste Kamer moet worden geaccordeerd, bestaat er geen fiscaal verschil meer tussen decentrale opwek achter de meter (salderen) en voor de meter (postcoderoos), met die uitzondering dat er bij die laatste 15 jaar garantie is.

Datum	Onderwerp	Pagina
7 december 2015	Maatschappelijke relevantie van salderen	7/9

Feiten: overheid

- Vanuit overheidsperspectief kent de salderingsregeling twee kwetsbaarheden. Ten eerste is de salderingsregeling een open-einde regeling: elke kleinverbruiker die zonnepanelen aanschaf kan er gebruik van maken. Ten tweede reageert de salderingsregeling niet op veranderende marktomstandigheden. Als de businesscase voor zonnepanelen verbetert, dan verandert de regeling niet mee.
- Doordat bij het salderen een deel van de levering van elektriciteit niet langer wordt gemeten en dus ook niet meer wordt belast met energiebelasting, is er sprake van lagere belastinginkomsten dan zonder deze meetcorrectie. Het is daarbij wel relevant in hoeverre deze derving mag worden toegeschreven aan de salderingsregeling. Ten eerste is een belangrijk deel van de lagere belastinginkomsten het gevolg van een lagere afname van het net (33 tot 60%). Het overige deel komt door het salderen. Daarbij kan de eigenaar van de zonnepanelen zijn vraagpatroon aanpassen.
- Salderen leidt in 2015 tot een energiebelastingderving van ongeveer 50 miljoen euro toegespitst naar huishoudens. Als dit bedrag aan derving wordt afgezet tegen de € 2,23 miljard wat huishoudens aan energiebelasting in 2014 bijdroegen (CBS statline) dan staat dat in schril contrast. In 2020 zal de derving ongetwijfeld hoger zijn, maar ook de energiebelastingopbrengsten zullen de komende jaren blijven stijgen en zal ruimschoots voldoende zijn om de regeling te bekostigen.
- De derving van de belastinginkomsten wordt door de minister van Financiën gecompenseerd door een verhoging van het tarief van de eerste schijf van de energiebelasting. Ook de kleinverbruikers die geen zonnepaneel hebben, betalen aldus de derving.
- De derving van energiebelasting door het salderen wordt lager naarmate de energiebelasting op elektriciteit afneemt. In het belastingplan dat nu voorligt aan de Eerste Kamer neemt de energiebelasting op elektra af en op gas toe.

Datum	Onderwerp	Pagina
7 december 2015	Maatschappelijke relevantie van salderen	8/9

Feiten: markt

- De markt, maar ook de consument en overheid zijn niet gebaat bij een volatiele markt. Afgelopen jaren hebben diverse ontwikkelingen geleid tot een zeer volatiele markt. Denk aan: btw verhoging 19% naar 21%, afschaffing verlaagde btw tarief renovatie en herstel: 6%, btw gevolgen nav zaak Fuchs, aankoopsubsidie op zonnepanelen, introductie importheffing (MIP) en onduidelijkheid toekomst salderen. Omvallen van leveranciers/installateurs brengt ook onzekerheid met zich mee voor de consument (denk aan lopende garanties, nazorg etc).
- Een stabiele volwassen markt voor zonnepanelen, zal betere kwaliteit en meer innovaties opleveren.
- Uit de Nationale Energieverkenning (NEV) 2015 van ECN blijkt dat zonne-energie een van de belangrijke aanjagers is van de werkgelegenheid gerelateerd aan activiteiten uit investeringen. De installatie van zonnepanelen is de laatste jaren gestimuleerd door de salderingsregeling en een landelijke subsidieregeling voor de aanschaf van zonnepanelen, welke in 2014 is vervallen. Door de groei in vraag naar zonnepanelen is de vraag naar installatiewerkzaamheden ook sterk gestegen, waardoor de werkgelegenheid in deze sector is gestegen van 2800 voltijdbanen in 2010 naar 6200 voltijdbanen in 2013. De verwachte blijvende investeringen in zonne-energie zorgen er voor dat deze werkgelegenheid in de toekomstige jaren verder oploopt naar meer dan 10 duizend in 2020.

consumentenbond

vereniging
eigen huis

Datum	Onderwerp	Pagina
7 december 2015	Maatschappelijke relevantie van salderen	9/9

Feiten: consument

- Omdat de evaluatie in 2017 er toe kan leiden dat de salderingsregeling op termijn wordt versoerd danwel stopgezet, brengt dat onzekerheid over de terugverdientijd met zich mee. De onzekerheid neemt toe tot het evaluatiemoment en leidt tot een druk op het marktpotentieel.
- De tegemoetkomingen voor particulieren voor duurzame opwek afgezet tegen de middelen die beschikbaar worden gesteld voor ondernemers (het SDE+ budget alleen al wordt in 2016 verhoogd naar 8 miljard euro) staan in schril contrast.
- De consument is gebaat bij duidelijkheid. Onzekerheid leidt tot uitstel van de investeringsbeslissing en ook tot afstel. Het uitstellen van de investeringsbeslissing is niet in het belang van de overheid (verder achterlopen op klimaatdoelen), de branche (volatiliteit) en de consument zelf (onzekerheid business model / terugverdientijd).